בסוד שיח

שאול שיר

"ביטול הגבלת חופש הביטוי הפוליטי של רבני ישראל"

ראלה כותבת שיר המוברת שהגיעה בדואר: "נייר עמדה – הרבנות המסלכתית: בזוהר, הפרדה וחופש ביטוי". האבחנה היא של גוף בעל שם ניטין, "המכון הישראלי לדמוקרטיה".

חוברת מרתק הזה מונחת ומונחת עד שמגיע שרב פעמי, כי לפי יש כוח לקרוא את עבודת הנייר הרים ממכתבים השונים והמכתים שלם ומלאי. אלא שחשם אל יגן (נכון, הבן שלי) שהוסיף על סיכום שקיבל ממכון המכון) והביט מסמך, שיעבור העבודה ועמית מחקר במכון) והביט מסמך, שיעבור כעת לא מעט יידיים בכנסת ובגופים ופלונטרים, מגוזה בכבוד ודרך־ארץ כלפי המיסמר הרבני, מלצות נראות. עניינית ומשוללת כל הרגש של ני־ נות. "הגישה הזאת" – כותבים השניים – שהביעה הרשב, וחילוני כרחי, יגלה עניין ומעורבות בנפשה בממסד הרבני המסלכתי, תוך נסיון לקדם רשו־ מות והסדרים שיש בהם איזון ראוי בין אינרות מר בהקים של חברה דמוקרטית ושלטון חוק, לבין ממדות־לבניית אדוכת־שנים".

והנה המלצות מתמצית ממש, ועוד נשמע עליהן באמצעות המחקק:

"אשר, לדעתנו, להצריך מציאות שבה המנגי הרבני הדתי שולט באופן מוחלט בנוף הבוחר את הרבנים הראשים את מועצת הרבנות הראשית". יזר עם זאת, שכחרים יגן דרך, כי יש להחליף את עשרת היימים והחברים בנוף הבוחר. "אין זה ראוי שריינים יהיו חברים בנוף המשק בבוחרות ויישלו חלק בהליך הבחרן למערכת לחצים עניין, אישיו, פוליטית ומסלכתית. אל־לריינים כמי שנושאים בתפקיד ציבורי חשוף עצמם להשפעות חלוד צים המהלוחים באופן מכעי להליך זה". במקום ריינים (עשרה במספר) הם מסלימים לשבץ בנוף הבוחר רבני שכונות או רבני ישובים ועיים שכונת.

ניייר העמדה שהוא מאוד מפורט, קורא לעצב את הרבנות המסלכתית (רבני ערים) לפי דגם של רבנות קהילתית. במסגרת שינוי תפיסתי זה, יש לשנוף את בני הבנות העיר באורח אכיתי בבחירת רב העיר. כאן באה הבעיה איך להביא את הנוף הבוחר הזו נראית מקורית ומעניינת. (בין היתר, בחירתו על־ידי משלחי אם חבר לבחר־בכנסת).

ויש גם הרוזחות לרבני שכונות. רב השכונה ייבחר (ולא ימונה במכרז) על־ידי אסיפה בוחרת, שנבחרה ייקבע בתקנות, לפי גודל השכונה. באסי פה הבוחרת יהיה רוב לנושבי השכונה (60%) שיי מרו במסגרת בתי הכנסת בשכונה, ושאר חברי האסיפה יתולקו שווה בשווה בין רב העיר ובין־ האסיפה ישאל למנות מטעמו, בנייגי הדשות המסר מית ובניגי המועצה הדתית.

על־פי ההמלצות, רב עיר וחב שכונה ייבחר לכהונה של עשר שנים, אחריהן יהיו רשאים לחזר מחדש שוב על תפקידם. לא תוסל הגבלה על מספר הקדנציות אלא תוסל עליהם מגבלת גיל: כל עוד הם נבחרים מוחש.

"בשוקל, מיני הרבנים מושפע בעיקר ממאזן הכוחות הפוליטיים ברשויות המקומיות ובכנסת ואינו משקף באמנה את רצון הציבור והכסברא. יש בכך ליקוי גם מבחינת הדרישות הדמוקרטיות, לבי סוס ומיני למשרת הרבנות על הכסברא הציבורי".

נייר העמדה עם ניסקנים מוכים, קורא לחקיקה שתעגין באופן מחלט בין הממסד הרבני לבין הממסד הרייני. "מערכת בתי הדין תוכה בריינים בלתי תלויים, שכל מעייניהם נתונים לעבודת הש־ פיטה ואילו הרבנים המקומיים יתמקצעו בתחומי תפקידם ויעמיקו את הקשר בינם לבין הקהילה הב־ וקקת לשירותיהם".

הרבנים, על־פי נוך וזה, אם ייבחרו על־פי המר צע על־ידם, לא יסתנו עוד כעובדי ציבור אלא כנו מרי ציבור.. "שרעל יוצא מכך יהיה ביטול האישורים שעניינם הגבלת חופש הביטוי הפוליטי של רבנים. מרובר בביטול האישורים הקיימים כיום בנוגע סיוע. פעילות מפלגתית. על ריינים, לעומת זאת, יחולו האיסורים והחלים על שופטים לנבי מפלגות פוליטיות, והיכה על עצמות הכהונה".

מעבדות פוליטיות, והיכה על עצמות הכהונה". סיכום הנוגים והציניים לאורך כל המסמך.

מחיחת פנים לתנועת "עזרא"

תנועת הנוער "עזרא" נכנסת בימים אלה למר לך ארגוני ודע, תוך הכוחרות: הנוער מתעורר.

"עזרא" עברה בשנה האחרונה משבר ארגוני לא קל. כדי לנסר את התנועה, שלה כ־8000 חברים, נקרא שוב לדגל, לפעילות מלאה, "ישראל ויסמן, מי שהיה מנכ"ל התנועה במשך ארבע שנים, עד לפני שנה הצי. אליו מצטרף אחי בתם משפרד הפנוך. במסגרת המולך האחרוני הוקם, אוישר תפקי רים חן ברמה הארצית חן במחוזית. הושם רגש על עיבוי מחלקת ההדרכה, והמגמה היא להשכיב את "עזרא" לדוך המלך ולתפרה הביטורית.

"עזרא" שוחזרה תנועה. הנוער של פעליי־אנר דת־ישראל, ראוי הוקם את המפר"ל כתנועת האם. ב"עזרא" קבוצות נפרדות לבנים ובנות וגם בני תנות ובמסניינים קיימת הפרדה בין המינים.

ל"עזרא" 40 סניפים הנדול שבהם הוא סניף רחובות עם 650 חניכים.

ל"עזרא" יחסים מצויינים עם "בני־עקיבא" ותנ" ודות בין שתי תנועות הנוער היא תופרת בוטא, וך עשה מאמץ שלא תתוחר תנועה אחת לשמחי מהחוירה של האחרת. עם הארגון מופיע, נראה, כי בני ובנות משפחות חרד"לניקיות יעדיפו את "עד ראי" השומרת על הפרדה בין בנים לבנות.

סוף־סוף קול מחאה משלם הרבנות

בתוך עשרות העלונים על פרשת השבוע המופ יעים בבתי הכנסת בימי שני שישי ושבת, סוף סוף נשמע הקול הבבי היחיד בשפוך קצוי נגד אלימות נגדים כלפי נשותיהם. בגיליון של מכון מאיר, "באהבה ובאי מתנה", קורא ראש ישיבת "עטרת כהנים", הרב שלמה אביגר שליט"א, לוחקים תנועה פמיניסטית, להלחם על השטלת הנשים, מכתיבן ועלבנותיהן, ולחלוז הב ויזון". הרב אביגר מציע לוחקים תנועה נחולה, ומר סוף אני נושם. כל הרבנים יישמע. כל אנשי חרוז והלב יישמע. כל האנשים הנחלים יישמע. וזו הקול הראשון מרבנות האורתודוכסית היוצא בפומבי בחוברות ובמחברות נגד בעלים אלימים.

הם נמצאים בכל הוגים הבעלים האלה, גם בקרב רבנים ולא רק בחוות הנכונות של שילוח חרבנות.

הרב אביגר קורא לנשים שלא להסס ולשנות למי שבורה עם חוכמה חוחכת, עם סימני הכמות המרי־ים. "מה אומר מה אגרא היימי? הרבה לומר שאשה מוכה תאשם בסקל? והכה הורה את בעלה, אך על פי רוב אין זה מעיל. וגא יתאכזר עוד יותר. לכן, המחרון הוא: סבירה למשפרה." מעניין מה אומרת ההלכה על התנהגות אכזרית מצד האשה.

מחצרות אדמו"רים וחסידים

"מאז חיכה לצביעות מופלאה"

הנאון החכיר, רבי נתן לוונר זצ"ל, ונרשו־יוד שלים) נכנה על היישבים ראשונה בזוג הכידי־ מקוביץ של האדמו"ר מגור בעל "לב שמחה" זצוק"ל. השניים המליכו סוד בנגלה ובנסתר, ולכ' ילים היו מהלכים שעות אחוכות בחברי ים השבת ומשוחות בדברי־תורה. האדמו"ר רבי יוחנן מרוד מסטרוי־וסקא שלפך בכוחותו בישיבת "שפת אמת", סיפר, כי באחד מימי השבוע נכנס האדמו"ר מגור בעל ה"אמרי אמת" וצוק"ל לחדרו שבישיבה ומצא ניין והיכן מפוקפת מישהו של ר' נתן. משיגאה לו, השכיר האדמו"ר מגור: "פלי יניח צריך את הראש". היה בקי בש"ם כמעט בכל הספרות, החל"ית, וכשי לקח בעיניו ולא יכול היה לקרוא. מתוך הנסרא ליפר את שיעוריו בעל־פה ולא חוכיוא מלה מתוך סכת הנלמוד.

בספר "שארית נתן" שראה אור בשנת תשכ"ו, מובאים "נרנים מרבני "תורה" על התל"ך (ה"ספ־ ובוזלקו חשני פרקים מהעלומותיו. והנה קטע על דבוקה יהודית ע"ה, מכתב של רבי נתן זצ"ל:

בבעודיה ותלחה בשולה קשה. אביה ר' נפתלי שהיה עשיר גדול, לא הס על ממנו וחיפר אחר גדר לי הוקאים. מצבה ומחיר פיום ליום עי כי וחיר מאים אביו נואש לחייה. שכחר וחיצין מנה ר' נפתלי אל אחר מיחיריו, חסיר ישיש בעל טעם ויקנים, לשאול בעצתו, מה עוד ניתן לעשות כרי להציל את הבת. ענה והיה: "שמע ר' נפתלי, ראוה אני: כי בדוך הטבע אין לה סיכוי לשוב לאיתנה. אולם, יש לי עצה עמוקה, אני כבר זקנתי ובאתי בימים, וכחר זו בת יחידה היא, אין לך שארית בשלם חולתה. אשר על־כן, מוכן אני ליתן את שארית חיי עבורה, ולקבל על עצמי את דינה, אולי עליי־ידי כך תר חישך". ואכן, כך היה. עוד באותו לילה נפתלק ונשק לבית שלמו וחבת החולה שבה אט אט לבריאותה עד שהחלימה כליל.

עם חום ימי השבעה השיע הנפטר אל ר' נפתלי בחלום ואמר לה: "רע לך נגוד על נתן נמיריך מוחן, וחבים בנו. קב"ה וקדושא בריך הוא) לא עביר דינא בלא רחמי. הוא נעבשה משום תקלה שב־ נמרה בסיעתה. בשכוחתם בר אדם שהוה מביט בחי־ לון ביתו כרי לראותה יובאת למשפט הבית. לכן, עליך להשניח שתשכור את עצמה מן היום והלאה למען לא תיענש בשניה". מאז נשמיה הבת מכל משפר וגם את בנותיה חיכמה לצניעות מופלאה. ר' נתן סיפר זאת בשליחי את המעשה של בחיותו בי תו) רר' יוסי רבן יקרת תעניה כ"ר ע"א).

ומסיפר על אותה רבורה יהודית, שמסרה בשפה ממש על מצות הכנסת אורחים. בפי ירחה מיקלה נחלבאים שפקרו את ביתה, ואף חבשה את מציעתו של עניות וחלות ומרוכאות. לבושה שכלולה מפוארו ענינה אמרה "הלא בני אברהם, יצחק ויעקב חם, כמוני בריוק".

★

ולפני שאני מרוזק בכחיבה, אני מבקש לחוק שתי טעויות. האחת – שמו של מיסיר ישיבת "עץ חיים", ירושלים, הוא הרב שמואל סלנט ולא ישראל סלנט כפי שכחובתי. השניה – ה"ראציים" של ה"בית ישראל" מגור הוא לא בב' אדר אלא בב' אדר. סליחה, קורה.

על סורים הבא עלינו לשובה, כחוב בתיקוני הזוהר (תיקון כ"א דף נ"ו עמוד ב"א "שורים אחוק ורים אחוק ורים אחוק". ובעין זה כחב הגאון מוילנא באגרתו שפיר־ הארם ליסיר עצמו לא בתענית וסיגופים, כי אם בדבר מיי ובהתאחדות אחד ואחשובה". עד כאן. ומי שכבר שתענית ויבור הוא מן הרברים הכי לים, ישתוע לגלות עצמם, לשרוים, שחות בעיניי.

★

בב"א אדר חל יום הולילא של רבי אלימלך מלילנסק בעל "נעם אלימלך" זצוק"ל. על הצורים הזה יש יום של שרוים, חלקם מרומים מסש.

סיפר הר"ן מראשמיין ז"ל: רבי אלימלך מלילנסק ראה עגלה ועליה אבנים. שאל אחוש לאן אחם נוסעים והשיבו לו לחרשה. ביקש מהם רבי אלימלך, הרשיעו בשלום אבי. שאלהו מי אביך והוא בעיר לעבים והוא בן אביכם, והוא הקב"ה.

ירחי היום ראמר למשמשי קח סחל חבלים והבא עמי חיעגלה להבית עבר שמחר באחוט. כשבאו ליעד אמר רבי אלימלך למשמשי אני הוא הקבר שמחר, והבא אחוי בלי שום עיכוב.

ובאמת היה בעל "נעם אלימלך" ליישב בין הנבר לים הערקבים עד שכחוב נוסו מסיגופי הרשרים ולא היה להם כבר מה לעקוץ. או אז הרים קולו ובקש בכך צנוה "סלק, סלק ולא אין אחה ראוי שיאכלו הנבר לעיר אחר מרוב עוונותיך".

ובספר "דחכי האב" (אות כ"ו) מובא שקבלה בירו בשם הר"א מלילנסק, שכל האחר שלוש פעמים ביום אחר את כל התולים, חשוב הרבר כתענית משכת לשבח. ועוד בשכר (רבתי "נחלת יעקב") מבטלה לנשים שלא חקשי בלירחן, שראבלו בכל פרשיק אירה רבר לשם סעודת "שלוחה מלכה", ראפשר בשה מלא "לשם מצות סעודת "שלוחה מלכה".

עורכת המוסף: נעמי גולן